

การจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เขต 9 : กรณีศึกษา สถานการณ์โควิด 19

THE LEARNING CURRICULUM MANAGEMENT IN A CRISIS SITUATION OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER
NAKHON PATHOM SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE OFFICE 9: A CASE STUDY OF
THE COVID-19 SITUATION

เอกสิทธิ์ โพธิ์ไทรย์

Eakasit Phosai

ภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ นครปฐม 73170

General Education Department, The College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute,
Nakhornpathom, 73170, Thailand

*Corresponding author: E-mail: kook5042@gmail.com

รับบทความ 26 มกราคม 2564 แก้ไขบทความ 9 มีนาคม 2564 ตอรับบทความ 22 มีนาคม 2564 เผยแพร่บทความ ตุลาคม 2564

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ 2) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติ และ 4) แนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เขต 9 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เขต 9 จำนวน 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงและใช้วิธีสนทนากลุ่ม เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ครูระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เขต 9 จำนวน 400 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.875 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า

1. ประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$)
2. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$)
3. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ระดับสูงในทิศทางบวกกับประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ โดยที่ $r = 0.759$
4. แนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ คือ ควรทำการประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยงและอาจใช้เครื่องมือการจัดการคุณภาพทั้งองค์กร (TQM) การจัดการด้วยวงจรเดมมิง (PDCA) เข้ามาดำเนินการ

คำสำคัญ: การจัดการหลักสูตร, การจัดการในภาวะวิกฤติ

ABSTRACT

The objectives of this research were to examine: 1) the efficiency of the learning curriculum management, 2) the competencies of school administrators, 3) the relationship between school administrators' competencies and the efficiency of the learning curriculum management in a crisis situation, and 4) guidelines for developing the learning curriculum management in a crisis situation of school administrators under Nakhon Pathom Secondary Educational Service Office 9. The research employed both qualitative and quantitative research methods. The key informants for qualitative data were 15 school administrators from Nakhon Pathom Secondary Educational Service Office 9, selected through purposive random sampling and snowball methods. The collected data was drawn from in-depth interviews. While the sample group for quantitative data collection, obtained through multistage random sampling,

consisted of 400 teachers in secondary schools, using the questionnaire with the reliability of 0.875. Quantitative data was analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlations, whereas qualitative data was analyzed using descriptive analysis.

The results showed that:

1. The efficiency of the learning curriculum management was at a high level ($\bar{X} = 4.09$).
2. The competencies of school administrators were at a high level ($\bar{X} = 4.29$).
3. The relationship between the competencies of school administrators and the efficiency of the learning curriculum management was positively at a high level with $r = 0.759$.
4. Guidelines for developing the learning curriculum management revealed that school operations should involve a risk evaluation and a risk analysis. The total quality management (TQM), and Deming cycle should also be implemented.

Keywords: Learning Curriculum Management, Crisis Management

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้ภาครัฐต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงให้เป็นไปตามความต้องการและยังต้องสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการจัดการศึกษาดังกล่าวนั้นจะต้องเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการจัดการศึกษาในระดับ โดยที่หน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่กำกับดูแลและให้การสนับสนุนให้การศึกษานั้นมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล และมีคุณภาพรวมถึงเป็นไปตามมาตรฐานในระดับสากลหรือระดับนานาชาติ อีกทั้งในการจัดการศึกษาดังกล่าวนั้น การดำเนินการยังต้องมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) อีกด้วยเช่นกัน และการจัดการศึกษา ยังนับเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต สังคมและเศรษฐกิจด้วยเช่นกัน (ทองทิพย์ มนตรี, 2558, หน้า 181) และเกี่ยวกับการจัดการศึกษานั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาเพราะหลักสูตรเป็นแม่บทสำคัญในการจัดการศึกษาเปรียบเสมือนเครื่องชี้แนวทางว่า ควรจะดำเนินการจัดการศึกษาไปทางใด (วิรุฬ เกิดภักดี, 2551, หน้า 1) และการจัดการหลักสูตรยังถือเป็นองค์ประกอบและกระบวนการที่สำคัญเนื่องจากเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางสิ่งแวดล้อมที่ถูกยึดเป็นแนวทางในการพัฒนาวิธีการเรียนการสอนสำหรับเด็กในแต่ละกลุ่มห้องเรียน เปราณี สังขะตะวรรณ และ ธวัชชัย ขัยจิรฉายากุล, 2553, หน้า 28) โดยที่ระบบหลักสูตรจะเป็นหนึ่งในหลายระบบของการศึกษา และจะเป็นตัวกำหนดกรอบงานสำหรับการวางแผนหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินหลักสูตร สอดคล้องกับ สกัญญา จตุรงค์ (2559, หน้า 1475) จึงกล่าวไว้ว่า หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญต่อการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นเสมือนแม่บทที่มีความสำคัญมากต่อการจัดการศึกษาทุกระบบและทุกระบบการศึกษา ทั้งระดับชาติ และระดับสถานศึกษา และ Beauchamp (1981, p. 210) ยังได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า สถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการวางแผนและการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินหลักสูตร ได้แก่ สถานศึกษาหรือหน่วยโรงเรียนแต่ละหน่วย เพราะสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะการจัดการหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาจะเป็นหน่วยงานในระดับปฏิบัติที่นำนโยบายจากหน่วยเหนือมาสู่ขั้นตอนการปฏิบัติที่สามารถทำให้นโยบายด้านการศึกษาของภาครัฐเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้จึงเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยที่วัตถุประสงค์ของหลักสูตรการเรียนรู้จะสัมฤทธิ์ผลตามที่ระบุไว้ในเอกสารหรือไม่และมากน้อยเพียงใดนั้น จึงขึ้นอยู่กับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะมีศักยภาพในการบริหารจัดการเพียงใด อีกทั้งยังรวมไปถึงศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายด้วยเช่นกัน และเมื่อการจัดการหลักสูตรเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องจึงต้องรับรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรเป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 35) และจากเหตุผลดังที่กล่าวมา จึงทำให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดทำสาระหลักสูตรและต้องดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานศึกษาด้วยตนเอง รวมทั้งมีอำนาจในการตัดสินใจดำเนินการจัดการศึกษาในสถานศึกษาทุก ๆ ด้านร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ก็คือสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะสมรรถนะจะเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงทักษะและความสามารถในการในแต่ละด้านของผู้บริหารสถานศึกษาและส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานด้านต่าง ๆ (สัมมา รัตนชัย, 2554) ดังที่ผลการวิจัยของ บรรลุ ชื่นน้ำพอง (2556, หน้า 99) พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารมีความสัมพันธ์กับ

ประสิทธิผลของโรงเรียนในทิศทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉวีวรรณ ฉัตรวิไล (2560) พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินการตามมาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่อย่างไรก็ดี การจัดการหลักสูตรการเรียนรู้หากอยู่ในสถานการณ์ปกติก็อาจจะสามารถดำเนินการได้โดยง่ายในทุกขั้นตอน แต่หากเป็นช่วงเวลาที่อยู่ในสถานการณ์วิกฤติการจัดการหลักสูตรในช่วงเวลาดังกล่าวก็อาจจะไม่สามารถดำเนินการได้โดยง่าย ซึ่งในสถานการณ์วิกฤตินั้นอาจจะสามารถเกิดขึ้นได้หลายลักษณะ โดยที่ Long (2001) ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง สถานการณ์ที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วสามารถก่อให้เกิดภาวะคุกคามต่อภารกิจหรือกิจกรรมที่กำลังดำเนินการอยู่ และยังเป็นสถานการณ์ที่เข้าสู่ภาวะที่จำเป็นต้องเข้าจัดการเพื่อหลีกเลี่ยงหรือแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้น เพราะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไม่ได้มีการวางแผนป้องกันไว้ล่วงหน้า โดยเฉพาะกับสถานศึกษาด้วยแล้ว เมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤติขึ้นมานอกจากจะทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบการจัดการเรียนการสอนและการบริหารสถานศึกษาแล้ว สถานการณ์วิกฤติที่เกิดขึ้นยังอาจสร้างความเสียหายต่อภาพลักษณ์ของสถานศึกษานั้น ๆ อีกด้วย (Siomkos, 1999)

จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ติดกับกรุงเทพมหานคร และในช่วงปี พ.ศ. 2554 ซึ่งเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ทำให้เกิดสถานการณ์น้ำท่วมกรุงเทพซึ่งถือว่าเป็นสถานการณ์วิกฤติ โดยสถานการณ์น้ำท่วมในครั้งนั้นได้ส่งผลกระทบต่อจังหวัดนครปฐมด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เขต 9 ซึ่งประกอบไปด้วยโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 61 โรงเรียน และในสถานการณ์ปัจจุบันจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19 หรือ โควิด-19) ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าเป็นสถานการณ์วิกฤติที่ส่งผลให้สังคมโลกในทุกระดับเกิดการเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในด้านการจัดการศึกษาและการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ของสถานศึกษา สถานการณ์วิกฤตินี้ส่งผลให้สถาบันการศึกษาทั่วโลกต้องปรับตัวใช้เครื่องมือเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว และสร้างสรรค์หลักสูตรเพื่อกำหนดเนื้อหาบทเรียนเพื่อสร้างระบบการเรียนรู้ทางไกลให้สอดคล้องกับนักเรียนในทุกระดับชั้น กล่าวได้ว่าในสถานการณ์วิกฤตินี้ นักการศึกษาทั่วโลกกำลังพบกับความเป็นไปได้ที่จะได้ทำอะไรที่แตกต่างและเป็นความแตกต่างด้วยความยืดหยุ่น ที่จะเกิดประโยชน์ในการเข้าถึงการศึกษาของเด็กทั่วโลก ในขณะเดียวกันประเทศไทยก็เช่นเดียวกันที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤติครั้งนี้และได้มีการแก้ไขปัญหาระบาดของ โควิด-19 ที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิดและยังส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารจัดการทางการศึกษาของสถานศึกษาเป็นอย่างมาก (อรุณพล อนันตวรสกุล, 2563) และสถานการณ์วิกฤติจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19 หรือ โควิด-19) ในครั้งนี้ทำให้สถานศึกษาทุกแห่งในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เขต 9 ได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สถานศึกษาทุกแห่งไม่สามารถเปิดเรียนได้ตามปกติจึงจำเป็นต้องปรับตัวดำเนินการจัดการหลักสูตรกันใหม่ให้เกิดความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ดังกล่าว โดยที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 โดยเริ่มทำการทดลองสอนออนไลน์ตั้งแต่วันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 และจากการสำรวจของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ครูที่มีความพร้อมในระดับน้อยที่สุดถึงน้อยในการเริ่มจัดการเรียนการสอนให้แก่กันเรียนผ่านระบบออนไลน์มีมากถึงร้อยละ 41.8 และครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่แห่งหนึ่งกล่าวว่า โรงเรียนสังกัดของตนเองนั้นมีนโยบายให้เรียนออนไลน์ แต่การอบรมที่ผ่านมาระทรวงศึกษานิเทศก์ไม่ได้แจ้งว่าต้องสอนออนไลน์ในลักษณะหรือรูปแบบใด สุดท้ายแล้วผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้บริหารจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ด้วยการสอนออนไลน์ของครูในสถานศึกษาเองซึ่งต้องดำเนินการให้ทันภายในวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 ที่เป็นการเริ่มทดลองสอนออนไลน์ครั้งแรก (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2563) การดำเนินการแบบเร่งด่วนเช่นนี้ จึงถือเป็นสถานการณ์ที่มีความท้าทายต่อความรู้ความสามารถตลอดจนทักษะในการบริหารจัดการงานของสถานศึกษาและการจัดการหลักสูตร อีกทั้งยังท้าทายต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาอีกด้วยเช่นกัน จากความสำคัญของการศึกษาโดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาเพราะเป็นการศึกษาที่เน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งในด้านวิชาการและด้านวิชาชีพเพื่อให้มีทักษะในการใช้วิทยาการและเทคโนโลยีรวมถึงมีทักษะกระบวนการทางความคิดในขั้นสูง จนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาต่อไป (โรงเรียนสาธิตพัฒนา, 2563) อีกทั้งจากความสำคัญของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้โดยที่ไม่ว่าจะเป็นในสถานการณ์ปกติหรือในสถานการณ์วิกฤติ ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์พิเศษระดับอุดมศึกษาและยังเป็นนักวิชาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เขต 9 จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติครั้งนี้ รวมทั้งศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาว่าส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรอย่างไร อีกทั้งศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เขต 9 โดยที่ผลการวิจัยครั้งนี้จะสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนกลยุทธ์ในการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็นในสถานการณ์ปกติ หรือในสถานการณ์วิกฤติที่กำลังเป็นอยู่ในปัจจุบัน หรือ

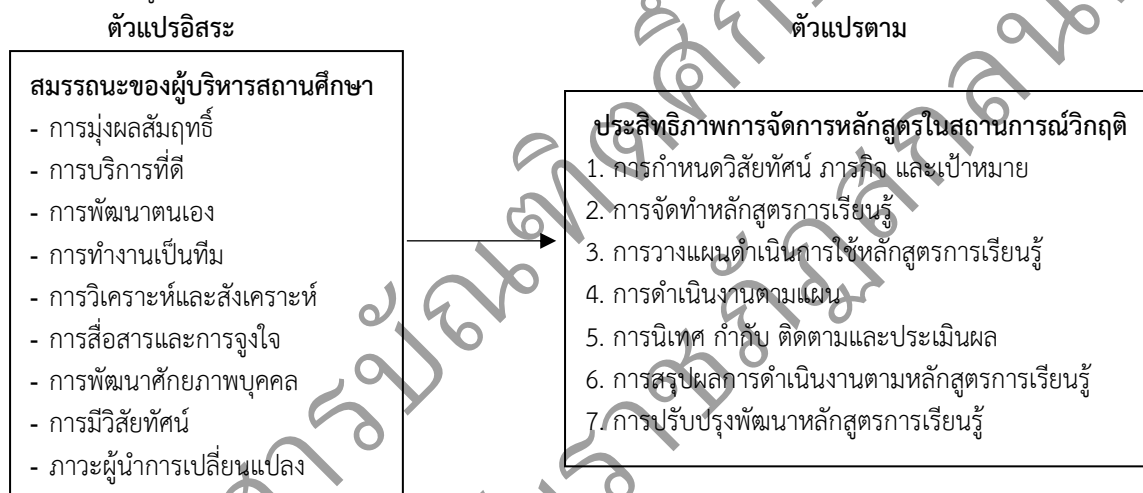
แม้กระทั่งการนำเป็นใช้ในการวางแผนการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติที่อาจเกิดขึ้นได้อีกในอนาคต ซึ่งจะส่งผลให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุดในระดับต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เขต 9
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เขต 9
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เขต 9 กับประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติ
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เขต 9

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรอิสระและตัวแปรตามโดยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เขต 9 มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติระดับสูงในทิศทางบวก

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ทั้งวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative method) และวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative method)

ประชากร และ กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เขต 9 จำนวน 61 คน และ ครูระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เขต 9 จำนวน 4,206 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample group) สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ครูระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เขต 9 จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) และขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณด้วยสูตรของทาโรยามาเน (Yamane Taro, 1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$n = \frac{4,206}{1+4,206(0.05)^2} = 365 \text{ คน}$$

ทั้งนี้เพื่อให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยจึงเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างขึ้นอีก 10% ทำให้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลครั้งนี้เท่ากับ 400 คน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เขต 9 จำนวน 15 คน กำหนดขนาดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการใช้เกณฑ์ร้อยละ 25 (จุมพล สวัสดิยากร, 2520) จากนั้นจึงใช้การเลือกแบบเจาะจงโดยกำหนดคุณสมบัติว่าต้องเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะอยู่ในระดับเชี่ยวชาญพิเศษและมีประสบการณ์ในตำแหน่งดังกล่าวไม่น้อยกว่า 10 ปี จากนั้นใช้การสุ่มแบบลูกโซ่ (Snow ball sampling) โดยเมื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 จึงให้ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 แนะนำผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยกำหนด และดำเนินการด้วยวิธีการเดียวกันไปจนครบ 15 คน

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire form) แบบ 5 ช่วงชั้น โดยผู้วิจัยทำการแบ่งช่วงห่างโดยใช้ (คะแนนสูงสุด-คะแนนต่ำสุด)/จำนวนคะแนนทั้งหมด จะได้ $(5-1)/5 = 0.8$ ดังนั้น สามารถแปลผลได้ ดังนี้ 1.00-1.80 หมายถึง น้อยที่สุด 1.81-2.60 หมายถึง น้อย 2.61-3.40 หมายถึง ปานกลาง 3.41-4.20 หมายถึง มาก และ 4.21-5.00 หมายถึง มากที่สุด

ผู้วิจัยนำเอาเครื่องมือวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยการหาค่า “ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย” (Item-Objective Congruence Index: IOC) และจากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาในครั้งนี้ ค่า IOC ที่สามารถคำนวณได้ คือ 0.80 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์และอยู่ในระดับสูง หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทำการทดลองเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเดียวกันกับประชากรที่ศึกษามากที่สุดจำนวน 30 คน (Try out) จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้กลับมาคำนวณหาความเชื่อมั่นโดยการวัดค่าความสอดคล้องภายในด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach) และหาค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณได้มีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ให้ถือว่าเครื่องมือวิจัยมีความเชื่อมั่นสูงก็สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลในการวิจัยได้ และหาค่าความเชื่อมั่นที่ได้มีค่าน้อยกว่า 0.70 ก็จะนำแบบสอบถามกลับไปทำการปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้การทดสอบค่าความเชื่อมั่น ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาคที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0.875 ถือเป็นค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง แสดงให้เห็นถึงคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยจึงนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงต่อไป

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non Structured interview form) โดยผู้วิจัยนำเอาเครื่องมือวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยการหาค่า “ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย” (Item-Objective Congruence Index: IOC) และจากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาในครั้งนี้ ค่า IOC ที่สามารถคำนวณได้ คือ 0.80 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์และอยู่ในระดับสูงทำให้ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้บริหารสถานศึกษาที่เลือกไว้
2. ผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เลือกไว้ แล้วกำหนดเวลา 3 เดือน ในการให้ครูในสถานศึกษานั้น ๆ ตอบแบบสอบถาม

3. เมื่อครบกำหนดเวลา 3 เดือน ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บแบบสอบถามกลับมาแล้วนำเอาแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปด้วยวิธีการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในคอมพิวเตอร์

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยดำเนินการโดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้บริหารสถานศึกษาตามที่กำหนดเลือกไว้ จากนั้นจึงทำการนัดวันสัมภาษณ์ และเข้าทำการสัมภาษณ์ตามวันเวลาที่นัดหมาย โดยเมื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 จึงให้ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 แนะนำผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยกำหนด และดำเนินการด้วยวิธีการเดียวกันไปจนครบ 15 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เขต 9 กับประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติ ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหารอยความถี่ของคำสำคัญ จากนั้นจึงทำการแปลความหมาย (Interpretation) แล้วจึงใช้วิธีการการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณนั้น ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.5 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 35.5 ตามลำดับ มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 66.5 รองลงมามีการศึกษาในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 33.5 ส่วนในด้านวิทยฐานะของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นครูชำนาญการ คิดเป็นร้อยละ 56.0 รองลงมาเป็นครู คิดเป็นร้อยละ 38.0 ตามลำดับ และน้อยที่สุด เป็นครูชำนาญการพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 6.0 และในด้านอายุงานนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุงานมากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมา มีอายุงานระหว่าง 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.0 และมีอายุงานน้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.0 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมาปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ คิดเป็นร้อยละ 35.0 และปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 18.0 และปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 2.0

ในขณะที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า 9 คน เป็นเพศชาย และ 6 คน เป็นเพศหญิง โดยที่ทั้งหมดจบการศึกษาในระดับปริญญาโท และเป็นผู้บริหารที่มีวิทยฐานะในระดับเชี่ยวชาญพิเศษ ซึ่งทั้งหมดมีอายุงานเกินกว่า 10 ปี โดยที่ 8 คน ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง และ 5 คน ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ในขณะที่ 2 คน ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เขต 9

การจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ การกิจ และเป้าหมาย	4.10	0.635	มาก
2. การจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้	4.18	0.598	มาก
3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรการเรียนรู้	4.20	0.545	มาก
4. การดำเนินงานตามแผน	3.98	0.598	มาก
5. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล	4.02	0.622	มาก
6. การสรุปผลการดำเนินงานตามหลักสูตรการเรียนรู้	4.05	0.678	มาก
7. การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้	4.14	0.668	มาก
รวม	4.09	0.620	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เขต 9 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) และเมื่อได้พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) รองลงมาคือ การจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.18$) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการดำเนินงานตามแผน ($\bar{X} = 4.50$)

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เขต 9

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.28	0.598	มากที่สุด
2. การบริการที่ดี	4.30	0.612	มากที่สุด
3. การพัฒนาตนเอง	4.35	0.622	มากที่สุด
4. การทำงานเป็นทีม	4.21	0.607	มากที่สุด
5. การวิเคราะห์และสังเคราะห์	4.25	0.693	มากที่สุด
6. การสื่อสารและการจูงใจ	4.32	0.678	มากที่สุด
7. การพัฒนาศักยภาพบุคคล	4.38	0.665	มากที่สุด
8. การมีวิสัยทัศน์	4.34	0.686	มากที่สุด
9. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.26	0.635	มากที่สุด
รวม	4.29	0.644	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครปฐม เขต 9 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมรรถนะด้านการพัฒนาศักยภาพบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.38$) รองลงมาคือสมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.35$) และสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.21$)

ตาราง 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤติ

ตัวแปร	ประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้	p-value
สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา	$r = 0.759$	0.048

ระดับนัยสำคัญ .05

จากตาราง 3 พบว่า ค่า r มีค่าเท่ากับ +0.759 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยนั้น คือ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติ โดยเป็นความสัมพันธ์ในระดับสูงและเป็นไปในทิศทางบวก

ร้อยละของอิทธิพลจากตัวแปรอิสระต่อตัวแปรตาม

$$E = r^2 \times 100$$

$$E = 0.759^2 \times 100$$

$$E = 0.576 \times 100$$

$$E = 57.6\%$$

ค่าร้อยละของอิทธิพลจากตัวแปรอิสระต่อตัวแปรตามมีค่าเท่ากับร้อยละ 57.6 อธิบายได้ว่าตัวแปรอิสระในด้านสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติได้ร้อยละ 57.6

ผลการสัมภาษณ์ พบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤตินั้น ควรดำเนินการโดยเริ่มจากการประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยงรวมทั้งความเสียหายที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในขณะที่เกิดสถานการณ์วิกฤติขึ้น จากนั้นจึงทำการกำหนดหลักสูตรการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความพร้อมของสถานศึกษารวมทั้งความพร้อมของบุคลากร ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 เสนอแนะเพิ่มเติมว่า นอกจากการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาและความพร้อมของบุคลากรในสถานศึกษาแล้ว สิ่งที่สำคัญอีกประการคือ ต้องทำการวิเคราะห์ความพร้อมของผู้เรียนด้วย ไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณ หรืออุปกรณ์ หรือเทคโนโลยีที่ผู้เรียนมีอยู่ว่าสามารถรองรับกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ถูกสร้างขึ้นมากน้อยเพียงใด

การจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ควรยึดเอาผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และควรให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของบุคลากรผู้สอนด้วยเช่นกัน ในกระบวนการพัฒนาการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ภายใต้การวิเคราะห์สถานการณ์ทุกอย่างรอบด้านแล้ว ในการลงมือปฏิบัติตามแผนที่ได้กำหนดไว้ผู้พัฒนาหลักสูตร อาจนำเอาเครื่องมือทางการบริหารจัดการเข้ามาใช้ไม่ว่าจะเป็น “การจัดการคุณภาพทั้งองค์กร” (Total Quality Management: TQM) หรือ “การจัดการด้วยวงจรเดมมิง (PDCA)” ซึ่งประกอบไปด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการดำเนินการแก้ไขปรับปรุง (Action) ทั้งนี้ในการพัฒนาการ

จัดการหลักสูตรการเรียนรู้จะสามารถเลือกใช้เครื่องมือทางการจัดการที่นอกเหนือจากที่กล่าวมา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมในด้านงบประมาณและบุคลากรของสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เขต 9 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) สอดคล้องกับ เสาวนีย์ นวลน้อย (2560) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และเขต 2” พบว่า การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ ทองทิพย์ มนต์รี (2558) ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16” พบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิรุฬ เกิดภักดี (2551) วิจัยเรื่อง “การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” ซึ่งผลการวิจัย พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางขุนเทียน อยู่ในระดับมากทุกด้าน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการเตรียมความพร้อมในการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้และดำเนินการอย่างเป็นระบบ และอาจจะเคยเข้ารับการอบรมในเรื่องหลักสูตรสถานศึกษามาก่อนอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้การจัดการหลักสูตรการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพในระดับมาก

ส่วนในด้านสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษานั้น พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เขต 9 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉวีวรรณ ฉัตรวิไล (2560) วิจัยเรื่อง “สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินการตามมาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา” ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นุชนรา รัตนศิริประภา (2557, หน้า 507) วิจัยเรื่อง “สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะ ของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากเช่นกัน และก็ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บรรลุ ชินน้ำพอง (2556) วิจัยเรื่อง “สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น” โดยที่ผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นมีสมรรถนะโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากการที่ได้มีการกำหนดนโยบาย “คุณภาพการศึกษา” ขึ้นมาจึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่พยายามที่จะพัฒนาทักษะและศักยภาพตนเอง รวมถึงการค้นคว้าวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาตนเอง นอกจากนี้แล้วผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานที่ค่อนข้างยาวนาน การปฏิบัติงาน มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ก็มีส่วนทำให้สมรรถนะด้านต่าง ๆ ของผู้บริหารสถานศึกษาได้ถูกพัฒนาไปด้วยเช่นกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติ โดยเป็นความสัมพันธ์ในระดับมากและเป็นไปในทิศทางบวก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉวีวรรณ ฉัตรวิไล (2560) พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินการตามมาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทราในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บรรลุ ชินน้ำพอง (2556) ซึ่งพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอส่งผลให้การปฏิบัติงานมีความเป็นระบบ จึงส่งผลให้ประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในระดับมาก ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของสมรรถนะจะเห็นได้ว่า การพัฒนาบุคลากรก็เป็นหนึ่งในองค์ประกอบของสมรรถนะผู้บริหาร ดังนั้น สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

แนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤตินั้น ควรดำเนินการโดยเริ่มจากการประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยงในสถานการณ์วิกฤติ จากนั้นจึงทำการกำหนดหลักสูตรการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความพร้อมของ

สถานศึกษาและความพร้อมของชุมชนรวมทั้งความพร้อมของบุคลากร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรุณา เจริญสุข (2560) ซึ่งพบว่าแนวทางในการพัฒนาและบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแนวใหม่ ต้องดำเนินการจัดหลักสูตรแบบมีชุมชนและสถานศึกษาเป็นฐาน และการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ควรยึดเอาผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และควรให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของบุคลากรผู้สอนด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Taba, H. (1962) นักพัฒนาหลักสูตรชาวอเมริกัน ให้ความเห็นสนับสนุนให้โรงเรียนเป็นผู้จัดทำหลักสูตรเอง โดยยึดหลักการดำเนินการจากระดับล่างหรือระดับรากหญ้า ซึ่ง Taba, H. มีความเชื่อว่าครูในโรงเรียนซึ่งเป็นผู้สอนโดยตรงควรจะเป็นผู้จัดทำหลักสูตรเอง และครูควรจะเริ่มกระบวนการพัฒนาหลักสูตรจากการสร้างหน่วยการเรียนรู้การสอนในเนื้อหาเฉพาะสำหรับเด็กในโรงเรียนก่อน ในกระบวนการพัฒนาการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ภายหลังที่ได้ดำเนินการวิเคราะห์สถานการณ์ทุกอย่างรอบด้านแล้ว ในการลงมือปฏิบัติตามแผนที่ได้กำหนดไว้ผู้พัฒนาหลักสูตร อาจนำเอาเครื่องทางการบริหารจัดการการเข้ามาใช้ไม่ว่าจะเป็น “การจัดการคุณภาพทั้งองค์กร” (Total Quality Management: TQM) หรือ “การจัดการด้วยวงจรเดมมิง (PDCA)” ซึ่งประกอบไปด้วยการวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการดำเนินการแก้ไขปรับปรุง (Action)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาและตรวจสอบเพื่อประเมินสมรรถนะของตนเองในแต่ละด้านอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งยังควรปฏิบัติตามสมรรถนะในแต่ละด้านอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ส่วนสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการทำงานเป็นทีม ถึงแม้จะมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด แต่ก็ถือว่าอยู่ในระดับมากเช่นกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะด้านนี้ด้วยเช่นกัน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในเขตอื่น ๆ เพื่อนำเอาข้อมูลที่ได้มาทำการเปรียบเทียบกัน และควรทำการเก็บข้อมูลในระดับประถมศึกษาด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความครอบคลุมในทุกๆระดับชั้นและครอบคลุมทุกเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครปฐม และควรทำการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกตผลที่เกิดจากการบริหารจัดการหลักสูตร โดยเป็นการเก็บข้อมูลจากตัวผู้เรียน ซึ่งจะให้เห็นข้อมูลมุมมองของผู้เรียน เพื่อนำมาประเมินในอีกทาง

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพมหานคร. (2563). *กรม. ไฟเขียว เลื่อนเปิดเทอม เป็นวันที่ 1 ก.ค.* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/874861>. 28 พฤศจิกายน 2563.
- จุมพล สวัสดิ์ยากร. (2520). *หลักและวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สุวรรณภูมิ.
- ฉวีวรรณ ฉัตรวิไล. (2560). *สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินการตามมาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ทองทิพย์ มนต์รี. (2558). *การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16*. เอกสารนำเสนอในที่ประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ประจำปี 2558. สงขลา.
- นุชนรา รัตนศิริประภา. (2557). *สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 7(3), 507-528.
- บรรลุ ชินน้ำพอง. (2556). *สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น*. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 7(1), 92-103.
- ปราณี สังขตะวรรณ และ ธวัชชัย ชัยจิรฉายกุล. (2553). *สัมมนาหลักสูตรและการจัดการการเรียนรู้ระดับปฐมวัยศึกษา*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์.
- โรงเรียนสาธิตพัฒนา. (2563). *ระดับมัธยมศึกษา*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://satitpattana.ac.th/web/secondary1.php>. 30 ธันวาคม 2563.

- วิรุฬ เกิดภักดี. (2551). การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุกัญญา จัตูรงค์. (2559). การบริหารหลักสูตรที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษภาคใต้ กลุ่ม 7. วารสารวิชาการฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 9(1), 1473-1487.
- เสาวนีย์ นวลน้อย. (2560). การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 และ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สัมมา รณิธย์. (2554). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). หลักสูตรการพัฒนาสถานศึกษาทั่วประเทศ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทองกมล จำกัด.
- อรรถพล อนันตวรฤทธิ. (2563). เมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงของโลกการศึกษาจากวิกฤติ โควิด-19 แล้วอนาคตทางการศึกษา จะเป็นอย่างไรต่อไป. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://www.aksorn.com/learningviaonline>. 5 ตุลาคม 2563.
- อรอุมา เจริญสุข. (2560). แนวทางการพัฒนาและบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแนวใหม่. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย, 28(1), 75-94.
- อมรรัตน์ จินดา. (2558). สภาพปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาสำหรับ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครปฐม เขต 2. การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Beauchamp. (1981). *Curriculum Theory*. (4th ed). Itasca Illinois: F. E. Peacock Publishers.
- Long. (2001). *Seven Needless Sins of Crisis (Mis) management*. PR Tactics, August, p. 14.
- Siomkos. (1999). On achieving exoneration after a product safety industrial crisis. *Journal of Business and Industrial Marketing*, 14(1), 17-29.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace and World.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed). New York: Harper and Row Publication.